

Skillnaden mellan lotteri och tävling

Innehåll

Inledning.....	3
Lotterier.....	3
Vad är ett lotteri?	3
Lotterier och krav på tillstånd	4
Lotterier utan krav på tillstånd.....	4
Straffbestämmelser.....	4
Skillnaden mellan lotteri och tävling.....	5
Lotteri.....	5
Tävling.....	5
Om lotteri- och tävlingsmoment blandas i ett och samma arrangemang.....	5
Aktiviteter i sociala medier	5
Gåvoutdelningar	5
Pristävlingar i marknadsföring/reklam.....	6
Marknadsföringens utformning.....	6
Presentation av tävlingen.....	6
Övriga krav.....	6
Pristävling riktad till barn	6
Skatt	7

Inledning

Det förekommer ett stort antal arrangemang i olika sammanhang som kan betraktas som lotterier eller tävlingar. Lotteriinspektionen har tillsammans med Konsumentverket och Skatteverket sammanställt detta informationshäfte för att på ett enkelt sätt försöka tydliggöra skillnaden mellan lotteri och tävling samt informera om marknadsförings- och skattereglerna kring detta.

Samtliga angivelser om prisbasbelopp avser prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken (2010:110).

Lotterier

Vad är ett lotteri?

De regler som gäller för lotterier finns i lotterilagen (1994:1000). Med lotteri avses en verksamhet där en eller flera deltagare, med eller utan insats, vinner något som har ett högre värde än vad var och en av de övriga deltagarna kan få (3 § lotterilagen). Även om du inte betalat någon insats för att vara med så kan det alltså vara ett lotteri om du får möjlighet att vinna något mer än någon annan.

Lotterilagen tillämpas på lotterier som är anordnade för allmänheten. Lagen tillämpas också på lotterier i form av bingospel, automatspel, roulettspel, tärningsspel och kortspel som inte anordnas för allmänheten, om de anordnas i förvärvssyfte (1 § lotterilagen).

Ett lotteri anses *inte* anordnat för allmänheten om följande kriterier är uppfyllda:

- Kretsen av deltagare i lotteriet ska till antalet vara liten.
- Kretsen av deltagare ska vara sluten. Det betyder att det på förhand ska vara bestämt vilka som har möjlighet att delta och att inga andra ges möjlighet att delta.
- Deltagarna ska ha en inbördes gemenskap som består av något annat än att delta i lotteriet.

Med *förvärvssyfte* menas att lotteriet anordnas för att på ett eller annat sätt inbringa inkomster. Om lotteriet anordnas

av till exempel en ideell förening i syfte att finansiera föreningsverksamheten föreligger förvärvssyfte. Detsamma gäller om lotteriet anordnas i syfte att locka kunder till annan förvärvsverksamhet.

Exempel på några olika typer av lotterier:

- Lottning - Det först öppnade rätta svaret vinner eller att slumpmässigt dela ut en vinst till någon som till exempel lämnar sitt visitkort i en burk, besöker en webbplats eller svarar på en enkät.
- Gissning - Ange ett visst datum när någon händelse kommer att inträffa eller hur fort en viss händelse kommer att ske, hur många bönor det är i burken och så kallade lägstubudauktioner där deltagaren genom gissning lägger det lägsta unika kronalet.
- Vadhållning - Vadhållning vid hästtävlingar eller idrottstävlingar.
- Marknads- och tivolinöjen - Ringkastning, bollkastning eller pillkastning.
- Bingospel, automatspel, roulettspel, tärningsspel, kortspel, kedjebrevsspel och liknande spel.

För att avgöra om ett arrangemang utgör ett lotteri görs en helhetsbedömning i varje enskilt fall. Vid denna bedömning ser man till den större eller mindre graden av slump som finns i arrangemanget. Man ser även till arrangemangets allmänna karaktär, det vill säga om det kan uppfattas som ett lotteri.

Lotterier och krav på tillstånd

Lotterilagen är en förbudslagstiftning vilket innebär att det är förbjudet att anordna lotterier utan tillstånd (9 § lotterilagen). I princip är det bara ideella föreningar som bedriver allmännyttig verksamhet som kan få tillstånd (15 § lotterilagen). Exempel på föreningar som kan få tillstånd är sådana med välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, kulturella, idrottsliga eller andra jämförbara ändamål.

Lotterier utan krav på tillstånd

Under vissa i lotterilagen angivna förutsättningar kan man anordna lotteri utan tillstånd.

Ett exempel är när man i en tryckt periodisk skrift, exempelvis en dagstidning eller veckotidning, eller om man i samband med sändning i radio och tv anordnar en tävling och för att särskilja vinnaren i tävlingen använder sig av ett slumpmoment. Den som anordnar en tävling i en tryckt periodisk skrift eller i samband med sändning i radio och tv får inte kräva av deltagarna att de ska betala insats för att få vara med eller att man måste inneha skriften. En insats kan vara att deltagaren ringer in sitt svar och en del av kostnaden går till den som anordnar, ett så kallat betalsamtal. Värdet av högsta vinsten

får uppgå till högst 1/60 prisbasbelopp, dvs. cirka 700 kronor (21 och 21 c §§ lotterilagen).

Exempel på ovan nämnda kan vara att det i en tidskrift anordnas ett korsord, en rebus eller en tävling med frågor där vinnaren utses genom att man slumpar fram denne bland de som kommit in med rätt svar. Det är däremot inte tillåtet att med slumpens hjälp ta fram en vinnare som endast skickat in en talong, ett kort eller dylikt med namn och adress, det vill säga där det inte alls föregåtts av något tävlingsmoment.

Under vissa förutsättningar kan även vem som helst anordna lotteri utan tillstånd i samband med en offentlig nöjeställning. Exempel på detta kan vara att en skolklass anordnar lotteri i samband med stadens årliga marknad eller att en dansarrangör anordnar ett mindre lotteri i samband med en dans. I dessa fall får varje insats uppgå till högst 1/6 000 prisbasbelopp, cirka 7 kronor och den högsta vinsten får motsvara högst 1/60 prisbasbelopp, cirka 700 kronor (20 § lotterilagen).

Straffbestämmelser

Att anordna ett lotteri utan tillstånd är ett brott och kan leda till böter eller fängelse.

Skillnaden mellan lotteri och tävling

Det kan ibland vara svårt att avgöra om ett arrangemang är ett lotteri eller en tävling. För att göra en korrekt bedömning behöver man se till hur de olika graderna av slump och prestation förhåller sig till varandra.

Lotteri

Som riktlinje kan sägas att ett arrangemang som avgörs med slumpens hjälp är att betrakta som ett lotteri.

Som angetts ovan görs en helhetsbedömning i varje enskilt fall för att avgöra om ett arrangemang utgör ett lotteri. Vid denna bedömning ser man till den större eller mindre graden av slump som finns i arrangemanget. Man ser även till arrangemangets allmänna karaktär, dvs. om det kan uppfattas som ett lotteri.

Exempel på vad som kan anses utgöra ett lotteri framgår ovan under rubriken "Vad är ett lotteri?".

Tävling

Om utgången i arrangemanget avgörs av någons prestation, till exempel genom en bedömning av någons förslag till en slogan eller att deltagaren kan svaret på fler kunskapsfrågor än andra som deltar, är det normalt sett inte fråga om ett lotteri. Prestationsmomentet får dock inte vara för enkelt för då kan det fortfarande anses vara ett lotteri. En helhetsbedömning av arrangemanget måste alltid göras. Är det fråga om ett prestationsmoment ska det tydligt framgå för deltagarna i arrangemanget hur vinnaren utses.

Om lotteri- och tävlingsmoment blandas i ett och samma arrangemang

Enligt praxis är ett arrangemang totalt sett att anse som ett lotteri om prestationsmomentet tidsmässigt är före slumpmomentet. Ett exempel är att några personer deltar i en frågesport, där man sedan slumpvis lottar fram vinnaren bland de som svarat rätt.

Enligt praxis är däremot ett arrangemang totalt sett att anse som en tävling om slumpmomentet är före prestationsmomentet. Ett exempel är att man slumpvis lottar fram några personer som får delta i en tävling där de som presterar bäst i tävlingen vinner.

Aktiviteter i sociala medier

I sociala medier är det allt vanligare att företag och privatpersoner uppmanar besökare att delta i olika aktiviteter, till exempel att "gilla" något eller "dela" något med sina vänner. Genom att göra detta deltar man sedan i någon form av utlottning där man kan vinna biljetter, pengar eller varor. Är det så att arrangemanget avgörs med slumpens hjälp, exempelvis genom att man lottar fram vinnaren bland de som "gillat" och "delat", är det ingen tävling utan ett lotteri vilket är förbjudet utan tillstånd.

Gåvoutdelningar

Något som skiljer sig från lotterier och tävlingar är gåvoutdelningar. För att ses som en gåvoutdelning ska utdelningen ske enligt vissa på förhand bestämda principer som inte har någon som helst koppling till något slumpmoment. För det fall man redan från början kan peka ut de personer som kan komma i fråga för utdelning är kraven på utdelningsprinciperna uppfyllda.

Exempel på detta är om en butik skickar var sin present till alla boende i en viss kommun som är födda ett visst år. Det vill säga att man kan peka ut vilka som får presenten. Det är också att se som en gåvoutdelning om ett företag i marknadsföringssyfte skickar ett erbjudande som innebär att alla får någonting av samma värde, exempelvis en rabatt.

Pristävlingar i marknadsföring/reklam

Marknadsföringens utformning

En arrangör av en pristävling får kräva att en deltagare ska köpa en produkt för att få delta i tävlingen. Utformningen av pristävlingar bedöms framför allt enligt 10 § marknadsföringslagen (2008:486). Lagen ställer krav på att all väsentlig information tydligt ska lämnas i marknadsföringen. Med det menas till exempel tydlig information om villkoren för att delta i tävlingen, information om prisets/prisernas egenskaper och värde samt information om tidsgränser och andra begränsningar för att kunna delta.

Om marknadsföring av en pristävling sker med hjälp av olika inslag i en kampanj ska som huvudregel all reklam i kampanjen vara korrekt var för sig. En eventuell deltagare kan inte förväntas ha en helhetsbild över ett marknadsföringsmaterial som består av flera olika delar. Brister i vissa delar av marknadsföringsmaterialet kan därför inte bortses ifrån genom hänvisning till andra reklamdelar, som ingår i en och samma kampanj.

Presentation av tävlingen

- Väsentliga villkor, tidsgränser och andra begränsningar för tävlingen ska redovisas tydligt och uttömmande. I princip alla villkor och begränsningar är väsentlig information.
- Marknadsföringen får inte ge sken av att mottagaren är utvald av annat än kommersiella skäl när så inte är fallet.
- Om deltagandet i tävlingen är förenat med köptvång ska tydlig information lämnas om vad det kostar att delta. Om kostnaden kan variera ska ett prisexempel anges. Generellt gäller att huvuderbjudandet ska vara lika framträdande som erbjudandet att vara med i pristävlingen (lockerbjudandet).
- Tävlingsuppgiften ska beskrivas utförligt och enkelt. Det innebär att den tävlande måste kunna bilda sig en uppfattning om tävlingens karaktär och inriktning.

- Information ska lämnas om hur bedömningen går till och vilka kriterier som är avgörande.
- Det ska framgå hur pristagare utses. Om en jury bedömer tävlingsbidragen bör ledamöterna i juryn namnges.
- Information ska finnas om var och när namnen på pristagarna kommer att publiceras. Resultatet av tävlingen ska presenteras på lämpligt sätt, till exempel i en dagstidning eller på en webbplats. Det räcker inte att bara meddela vinnarna personligen.
- Vinsterna ska beskrivas vad gäller antal, modell och liknande.
- Information ska ges om att skatt kan komma att tas ut. För många kan det komma som en överraskning när man får veta att värdet av en vinst, till exempel en långresa, ska beskattas.
- Om arrangören av tävlingen vill använda det vinnande bidraget (exempelvis en slogan) i något annat sammanhang efter tävlingens slut ska information om detta ges samt vilka villkor som gäller för arrangörens användande.

Övriga krav

- Samma villkor ska gälla för alla som deltar i tävlingen.
- Bedömningen av tävlingsbidragen måste vara opartisk och får inte innehålla godtycke.
- Tävlingen ska genomföras enligt de regler som arrangören från början informerat om.

Pristävling riktad till barn

När pristävlingar riktas till barn är det särskilt viktigt att tävlingen presenteras klart och lättförståeligt. Särskilt höga krav ställs på information som riktar sig till barn och ungdom. Tävlingen ska genomföras korrekt och på det sätt som arrangören har informerat om även om tävlingen lockar ett mycket stort antal deltagare. Barns entusiasm och godtrogenhet får inte utnyttjas eller missbrukas.

I vissa sammanhang kan en förälders samtycke krävas för att barnet ska kunna delta i en pristävling. Du kan läsa mer om detta samt om ytterligare regler som gäller vid marknadsföring riktad till barn och unga i nedanstående publikationer:

- Vägledning om marknadsföring riktad till barn och unga (Konsumentverket, 2014).
- De nordiska konsumentombudsmännens ståndpunkt om handel och marknadsföring på internet (Konsumentverket, reviderad 2015).

Skatt

Vinst i svenskt lotteri eller på svensk premieobligation är inte skattepliktig enligt inkomstskattelagen (1999:1229). I stället ska anordnaren av lotteriet betala lotteriskatt i den utsträckning som framgår av lagen (1991:1482) om lotteriskatt. Vinst i lotterier eller vid vinstdragning på premieobligationer som anordnas inom EU/EES-området är inte heller skattepliktiga. I övriga utländska lotterier är vinster över 100 kronor skattepliktiga som inkomst av kapital.

Till skillnad från vad som gäller för lotterier och premieobligationer inom EU/EES-området är vinster vid pristävlingar i regel

skattepliktiga enligt inkomstskattelagen. En pristävling är ett arrangemang som åtminstone delvis bygger på någon form av prestation.

Undantag från skatteplikt i pristävlingar har gjorts för småvinster i annat än pengar eller liknande, till exempel värdepapper, och som inte hänför sig till anställning eller uppdrag. Det vanligaste är vinster vid idrottstävlingar. Sådana vinster är skattefria om de avser rena minnesföremål, till exempel pokaler. För övriga vinster i föremål får värdet inte överstiga 0,03 prisbasbelopp avrundat till närmaste hundratal kronor, vilket motsvarar cirka 1 300 kronor.

Tävlingsvinster som inte är skattefria enligt ovan beskattas som vanlig lön. Vinnaren är skyldig att redovisa vinsten i sin inkomstdeklaration och den som betalat ut vinsten är skyldig att lämna kontrolluppgift på vinsten. Utbetalaren ska betala arbetsgivaravgifter om vinsten uppgår till 1 000 kronor. Handlar det om penningvinst som uppgår till 1 000 kronor ska utbetalaren dessutom göra skatteavdrag med 30 procent.

Vinst i pristävlingar som anordnas av en arbetsgivare för de anställda beskattas alltid som lön oavsett vinstens värde.

Pengar eller annan ersättning som ges mellan privatpersoner utan någon form av motprestation anses som skattefria gåvor. Om mottagaren av ersättningen däremot utför någon form av prestation eller arbete är ersättningen normalt skattepliktig.

LOTTERI INSPEKTIONEN

Besöksadress: Finningevägen 54 B • **Postadress:** Box 199, 645 23 Strängnäs
Telefon: 0152-650 100 • **Telefax:** 0152-650 180

www.lotteriinspektionen.se